

СТАРОТО КУЧЕ

Един селянин имал вярно куче. Наричали го Султан.

Кучето остаряло, паднали му зъбите и не можело да пази както трябва къщата и добитъка.

Една сутрин селянинът казал на жена си:

– Утре сутринта ще убия старото куче. То не може да върши вече работа.

Жената се съжалила над вярното куче и рекла:

– Защо ще го погубваш? Толкова години то ни служи вярно. Защо сега да не му даваме по някой залък, та да прекара и то добре старините си?

– Какво думаш! – извикал селянинът. – То няма и един зъб в устата си. Никой крадец не ще се уплаши от него. Когато служеше, получаваше добра храна. Сега вече няма защо да ни ощетява.

Клетото куче лежало на слънце, недалеч от своите стопани. Чуло какво си приказвали. Натъжило се много, че още на другия ден трябва да се прости с живота.

Кучето отишло вечерта в гората и намерило Кумчо Вълчо. Той му бил стар приятел.

– Какво те носи тук, приятелю? – попитал вълкът.

– Беда, голяма беда, драги Вълчо. Дълги години служих на господарите си предано и вярно. Но когато остарях и не мога вече да ги пазя от крадците, те искат да ме убият... Дошъл съм при теб на ум да ме научиш. Каж ми какво да направя, та да се избавя от тази голяма беда.

– Не бой се, приятелю! – рекъл вълкът. – Аз ще те науча какво да направиш, за да вразумиш стопаните си. Утре гос-

подарят и господарката ще отидат да косят на полето. Ще занесат и детето си. Ще го оставят да спи на сянка под крушата. Ти легни до него и се престори, че го пазиш. Аз ще изляза от гората, ще грабна детето от люлката и ще хукна да бягам. Ти се втурни след мене. Аз ще се престоря, че съм се уплашил, ще изпусна детето, а ти го вземи с уста и го занеси на господарите си. Ще видиш как ще ти бъдат признателни и ще те гледат на старини по-добре, отколкото на младини.

Както рекъл вълкът, тъй направили на другия ден.

Господарят и господарката на кучето отишли да косят на полето. Оставили детето си да спи на сянка под крушата. Легнало кучето до детето и се престорило, че го пази.

Дошъл вълкът, грабнал детето. Викнал бащата, но вълкът избягал към гората. Скочило кучето, стигнало вълка, грабнало детето. Занесло го при господаря си. Зарадвали се много бащата и майката. Бащата погалил кучето по гърба и рекъл:

– Жив да си ми, стар приятелю! Какъв голям грях щях да направя, ако бях те погубил! Отсега нататък косъм няма да падне от тебе! Ще живееш при нас охолно и доволно, чак докато Господ реши да те прибере на онзи свят.

Сетне селянинът се обърнал към жена си и рекъл:

– Тази вечер ще сготвиш на стария Султан кашица, за да я гълта, без да я дъвче. Ще му постелеш и мека постилка. Ще го гледаме като наше чедо.

И наистина оттогава старото куче заживяло по-добре, отколкото на младини.

Един ден дошъл вълкът и рекъл на кучето:

– Много добре прекарваш старините си, приятелю. Но за това има да благодариш на мене. Аз искам от тебе услуга. Ще се престориш, че не виждаш с едното си око и ще ме оставиш да грабна тлъста овчица от стадото на твоя господар.

– Не – отговорило кучето. – Това няма да направя. Аз съм било винаги вярно на своя господар и вярно ще си остана до края на живота си.

– Лошо ми се отплащаш – рекъл вълкът. – Ако ти не ми помогнеш, ще остана гладен, защото мъчно се краде днес.

– Не разчитай на мене, Вълчо! Казах ти и пак ти повтарям. Ще остана до край вярно на господаря си!

Вълкът помислил, че кучето се шегува, затова още същата вечер дошъл в кошарата на селянина. Но кучето излаяло. Изскочил господарят, грабнал тояга и наложил добре неканения гостенин. Вълкът едвам се откопчил от селянина. Но като прескочил плета, извикал да го чуе кучето:

– Много лошо ми се отплати, неблагоприятно. Но помни, че ще си изпатиш, задето така постъпи с мене!

На другия ден вълкът изпратил глигана при кучето.

– Слушай, стари приятелю! – рекъл глиганът. – Изпрати ме Кумчо Вълчо да те покания да дойдеш в гората, да си изпитате силата и смелостта. Който излезе по-смел и по-силен, той ще разполага с живота на другия и ще направи с него каквото си иска.

– Добре – отговорило кучето, – кажи му да ме чака в гората! Още днес ще дойда.

Мислило, мислило кучето как да надхитри силния вълк, та по-смело и по-силно да се покаже. Най-сетне намислило.

Повикало за другар трикрак котарак с дълга бяла опашка.

– Ела, побратиме – рекло кучето, – да уплашим Кумчо Вълчо.

– Как ще го уплашим? Той е по-силен от нас.

– С хитрина. Той ни чака сега край гората. Като наближим, ти ще почнеш да се навеждаш, както куцаш и ще размахваш бялата си опашка. Пък аз ще вървя редом с тебе, като че аз размахвам опашката, която отдалече ще изглежда като сабя.

Тръгнали кучето и котаракът.

Вълкът и глиганът ги чакали край гората. Те съгледали отдалече противниците. Котаракът се навеждал, като куцал и размахвал нагоре опашката си. Кучето вървяло редом с него.

– Я гледай, я гледай! – извикал вълкът. – Кучето сабя размахва. Отиде ми животецът.

– А другарят му камъни събира – добавил глиганът. – Нашите глави с тях ще замеря.

Изплашили се вълкът и глиганът. Ударили на бяг. Бягали, бягали – най-сетне глиганът се мушнал в гъсталака, а Кумчо Вълчо се покатерил на високо дърво.

Кучето и котаракът влезли в гората и се почудили, като не видели нито Кумчо Вълчо, нито глигана.

По едно време ушите на глигана замърдали в хресталака.

Котаракът помислил, че мишка мърда. Скочил и захапал здраво ухото на глигана.

Глиганът изквичал, хукнал да бяга и извикал:

– Горе, горе на дървото се крие виновникът!

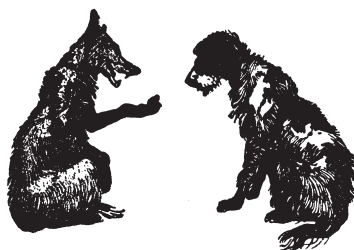
Кучето и котаракът погледнали нагоре.

– Е, побратиме Вълчо, защо чак там си се покачил? – извикало кучето. – От нас ли се уплаши? Хайде, слизай долу, да забравим нашите разприавии и да си заживеем в мир и сговор.

– Срам не срам, уплаших се, стари приятелю – отговорил вълкът. – Ти си по-силен и по-смел от мене. Можеш да разполагаш с живота ми. Но сега разбрах, че няма нищо лошо да ми сториш. Ще слеза и ще си заживеем в мир и сговор. Но искам верен побратим да ми бъдеш.

– Ще ти бъда, Вълчо. Но и ти няма да ме караш неверен на господаря си да бъда. Приятелство за добро да правим, а не за лошо на другите.

И заживели си пак кучето и вълкът в мир и сговор.

За преразказаните приказки

Ран Босилек преразказва майсторски народни приказки, както български, така и от фолклора на близки и далечни народи. Когато той започва своята писателска дейност в първите десетилетия на ХХ век, много от най-хубавите чужди приказки вече са обработени от велики творци като Александър Пушкин и Ханс Кр. Андерсен. Ран Босилек разказва в своите спомени, че първият му превод е поема-приказка на Александър Пушкин. По-късно българският автор преразказва най-хубавите приказки на Братя Грим (1926 г.) по поръка на директора на издателство „Хемус“ Христо Хаджиев. Поради големия успех сред децата Ран Босилек подготвя шест тома, публикувани в периода 1939–1940 г., в които събира почти всички приказки на немските класици.

В изящно оформения многотомник са използвани илюстрации от прочути художници. Те са от различни страни – България: Георги Атанасов (1904–1952 г.); Германия: Ото Убелоде (1867–1922 г.), Игнациус Ташнер (1871–1913 г.), Алберт Вайсгербер (1878–1913 г.); Карл Фарингер (1874–1952 г.) Австрия и Ан Андерсън (1874–1852 г.) Шотландия.

По-късно Ран Босилек преразказва норвежки, шведски и японски приказки. Ето какво казва за тези книги доц-д-р Таня Стоянова*: „На корицата на всички издания, за които стана въпрос, често вместо преводач е означено „Преразказани от Ран Босилек“, което от своя страна поставя въпроса за авторството на тези произведения, по-специално за авторството

---

* Из книгата „Ран Босилек – литературни и социокултурни контексти“, издателство ЮЗУ „Неофит Рилски“, 2009 г.

на Ран Босилек. Тук бих искала да уточня, че става въпрос за обработка на фолклорни приказки, която изключва побългаряването. При адаптирането на чуждите сюжети писателят се съобразява с детската аудитория, а не с българската читателска публика въобще. Доказателство за това е фактът, че приказките на Ран Босилек нямат ясно изразена народностна доминанта. Това, което е маркер на неговия авторски почерк при обработката на български народни приказки, се оказва от решаващо значение и при преразказването на чужди приказки. „Създадени по“ е, струва ми се, най-точното определение на тези приказки, тъй като те повтарят стиловите особености на всички други приказни творби на писателя.“

Цанко Лалев

СЪДЪРЖАНИЕ

<i>Драгоценните камъни на старините</i>	4
Чудната пръчка	7
Умната девойка.	24
Бялата змия.	29
Златната гъска	36
Подземното човече	43
Златокосата гъсарка	50
Юначният княз	60
Барабанчикът	68
Снежанка.	83
Верният слуга.	93
Горската къщичка	104
Богородичното дете.	111
Храбрият шивач.	118
Голчо.	134
Златните деца	140
Даровете на малките човечета	148
Трите предачки	153
Четиримата братя	157
Дяволът с трите златни косъма	163
Трите пера	173
Вълкът и лисицата.	178
Русалката.	182
Котката и мишката	188
Златната птица.	191
Трите горски човечета	201
Желязната печка	209
Царкиня Магда.	218

Кръстникът	225
Нешко-Таралежко	229
Бялото цветенце	239
Дванадесетте братя	248
Умният шивач	256
Вълкът и човекът	260
Едноочка, Двуочка и Триочка	262
Беднякът и богаташът	272
Белоснежка и Червенушка	277
Трите щастливи деца	286
Разумка	290
Човекът с мечата кожа	293
Спящата царкиня	299
Раницата, шапчицата и рогчето	305
Железният човек	313
Старото куче	326
Кума Лиса кръстница	330
<i>За преразказаните приказки . . . . .</i>	<i>333</i>